

POSTANOWIENIE

24 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 24 maja 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa T. P.

przeciwko Z. N.

o zapłatę,

oraz z powództwa wzajemnego Z. N.

przeciwko T. P.

na skutek skargi kasacyjnej T. P.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi I Wydział Cywilny

z 9 sierpnia 2022 r., I ACa 1601/21,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2) zasądza od T. P. na rzecz Z. N. 5 400 (pięć tysięcy czterysta) zł kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od doręczenia T. P. odpisu niniejszego postanowienia.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 9 sierpnia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi, w sprawie z powództwa głównego T.P. przeciwko Z.N. o zapłatę oraz w sprawie z powództwa

wzajemnego Z.N. przeciwko T. P. o zapłatę, na skutek apelacji powoda - pozwanego wzajemnie od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z 29 czerwca 2021 r. oddalił apelację powoda - pozwanego wzajemnie oraz zasądził od T. P. na rzecz Z. N. kwotę 16 200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

Powód główny wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu II instancji, zaskarżając go w całości i wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Łodzi.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powód główny wskazał, że skarga jest oczywiście uzasadniona.

Pozwany wzajemnie złożył odpowiedź na skargę kasacyjną, w której wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie, a w każdym przypadku o zasądzenie od powoda głównego/pozwanego wzajemnie na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem odwoławczym, a zarazem kwalifikowanym pismem procesowym o ściśle określonej przez ustawę treści. Zgodnie z art. 398¹ § 1 k.p.c. skarga kasacyjna przysługuje od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie.

Z kolei zgodnie z art. 398⁴ k.p.c. skarga kasacyjna powinna czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego w ogólności, wymaganiom formalnym samej skargi, a ponadto zawierać tzw. elementy konstrukcyjne. Do nich art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c., zalicza wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania i jego uzasadnienie.

Sąd Najwyższy, rozpoznając nadzwyczajny środek zaskarżenia, jakim jest skarga kasacyjna, nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym (postanowienie SN z 27 stycznia 2009 r., V CSK 358/08), funkcjonującym na rzecz państwa jako dobra wspólnego (zob. postanowienie SN z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08), jakkolwiek oczywiście nie oznacza to braku indywidualnego interesu skarżącego w rozpoznaniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, a w konsekwencji także weryfikacji tego interesu (*gravamen*). Jednak przede wszystkim ma służyć ochronie prawidłowego wykonywania prawa oraz jednolitej wykładni. Interes prywatny uwzględnia zaś tylko na tyle, na ile może się on stać podłożem zaspokojenia interesu ogólnego (zob. aktualne wciąż uwagi w postanowieniu SN z 4 lutego 2000 r. II CZ 178/99 OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wraz z jego uzasadnieniem stanowią odrębną, samodzielnią część skargi (zob. *imprimis* postanowienia SN: z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52; z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z 6 lipca 2006 r., III CZ 44/06; z 19 października 2007 r., V CSK 337/07). Wynika to wprost z art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c.

Wyodrębnienie części wniosku o przyjęcie skargi oraz podstaw i w tym zakresie zarzutów skargi wraz z ich własnymi uzasadnieniami, a zatem wymaganiem odpowiedniego w tym zakresie ujęcia i sformułowania skargi (zob. np. postanowienie SN z 22 marca 2007 r., IV CSK 64/07) wynika z tego, iż chodzi o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone, odrębne cele i są oceniane przez Sąd Najwyższy na różnych etapach rozpoznawania skargi kasacyjnej. Przytoczone w drugiej części skargi podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie są oceniane dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w czasie jej merytorycznego rozpoznawania (zob. np. postanowienie SN z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06). Tym samym zarówno powołanie się na argumentację zawartą w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych, jak i odesłanie w ramach uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania do tej argumentacji, nie może być uznane za prawidłowe umotywowanie wniosku (zob. np. postanowienie SN z 22 stycznia 2008 r., IV CSK 502/07), co jednak nie oznacza, iż argumentacja prawna w obu częściach skargi może się w pewnym

zakresie pokrywać (zob. postanowienia SN: z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156; z 5 czerwca 2001 r., IV CZ 45/01, OSNC 2001, nr 10, poz. 157; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 189/02; z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07). Powyższe wynika z faktu, iż wymaganie określone w art. 398⁴ § 1 k.p.c. nie jest tożsame z tym, określonym w art. 398⁴ § 2 k.p.c.

W szczególności nie jest rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych argumentów skarżącego odnoszących się do uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, które powinny znaleźć się w odrębnym wywodzie prawnym (postanowienie SN z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07).

Strona wnosząca o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinna w sposób stanowczy przedstawić żądanie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a ponadto wyraźnie określić, która z wymienionych przesłanek jej zdaniem zachodzi (zob. np. postanowienie SN z 22 marca 2007 r., IV CSK 64/07). Skarga powinna być tak skonstruowana i zredagowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw, pozostałych elementów kreatywnych skargi ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienie SN z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06). Sąd nie ma obowiązku wyręczania skarżącego i poszukiwania argumentów przemawiających za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienie SN z 28 lutego 2008 r., I CSK 499/07). Jest to zatem nałożony na skarżącego obowiązek polegający na wykazaniu argumentów przemawiających za tym, aby skarga kasacyjna została przyjęta do rozpoznania przez Sąd Najwyższy (postanowienie SN z 28 lutego 2008 r., V CSK 537/07).

Nie każde naruszenie prawa, nawet oczywiste, przesądza o zasadności skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 15 lutego 2007 r., V CSK 485/06). Sam zarzut naruszenia, nawet oczywistego, określonego przepisu prawa nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bowiem mimo takiego naruszenia prawa, orzeczenie może być prawidłowe (postanowienie SN z 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Wynika to z założenia, iż nie jest funkcją postępowania kasacyjnego weryfikowanie wszelkich naruszeń prawa w toku postępowania przed sądami *meriti*, w tym także przed

sądem odwoławczym. Przesłanka „oczywistej zasadności skargi kasacyjnej” nie odpowiada w pełni przesłance „oczywistego naruszenia prawa” przez wydanie zaskarżonego orzeczenia (postanowienie SN z 20 lutego 2008 r., V CSK 512/07).

Chodzi o szczególne, kwalifikowane, wręcz rażące wypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji (nie zaś sąd *a quo*, bowiem skarga kasacyjna nie przysługuje od orzeczeń sądu pierwszej instancji), bez wnikliwego wgłębiania się w merytoryczną analizę trafności orzeczenia (postanowienia SN: z 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; 7 października 2010 r., I CSK 189/10; z 28 lipca 2011 r., I CSK 77/11), o wyraźny i istotny błąd z zakresu prawa procesowego lub materialnego, który może mieć wpływ na wynik sprawy (postanowienie SN z 26 kwietnia 2012 r., II CSK 640/11). Ponadto w orzecznictwie przyjmuje się, że o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje (a zatem nie musi wyłącznie rozstrzygać) *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz istotny jest skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. zamiast wielu postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004, nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08; z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08; z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15).

Oczywista nietrafność wyroku jest konsekwencją ewidentnego naruszenia prawa (postanowienia SN: z 26 kwietnia 2010 r. II CSK 36/2010; z 30 listopada 2010 r. I CSK 359/10). Oczywista zasadność skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika, a zatem przy zastosowaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby pogłębionej analizy, przeprowadzania dłuższych badań lub dociekań, podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie, bowiem orzeczenie sądu *ad quem* jest oczywiście nieprawidłowe (postanowienie SN z 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15). Innymi słowy, uchybienia powinny być dostrzegalne w sposób oczywisty dla osoby mającej wyższe wykształcenie prawnicze (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52; z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156; z 17 maja 2018 r., IV CSK 601/17; z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Oczywistość ma być zatem niewątpliwa, ewidentna (zob. np. postanowienie SN z 22 stycznia 2008 r., IV CSK 502/07), uchybienia w

zakresie stosowania prawa miały kwalifikowany charakter i nie podlegały różnym ocenom (postanowienie SN z 7 lipca 2011 r., II CSK 40/11).

Sytuacja taka w szczególności zachodzi wtedy, gdy bez wątpienia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miałyby one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo też podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesiony środek zaskarżenia (zob. np. postanowienia SN: z 23 stycznia 2007 r., III CZ 2/07; z 16 marca 2007 r., III CSK 27/07), a tym samym skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść skarżącego (postanowienie SN z 23 maja 2024 r., I CSK 6643/22).

Skarżący obowiązany jest w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przytoczyć odpowiednie argumenty wyjaśniające, z jakiego powodu należy uznać, że przepisy te w ewidentny sposób naruszone (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 września 2013 r., III SK 4/13; z 29 maja 2018 r., I CSK 42/18). Skarżący powołujący się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej obowiązany jest także wykazać, że popełnione w procesie stosowania prawa uchybienia sądu wydającego orzeczenie miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom (postanowienie z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Ponadto skarżącego obciąża obowiązek wykazania, że następstwa stwierdzonej wadliwości postępowania były tego rodzaju, iż kształtowały lub współkształtowały treść kwestionowanego orzeczenia (wyrok Sądu Najwyższego z 26 października 2021 r., I CSKP 162/21). Ograniczenie się natomiast przez skarżącego do wyrażenia przekonania, że przy wydaniu zaskarżonego doszło do rażącego naruszenia przepisów postępowania, nie stanowi uzasadnienia wniosku (zob. postanowienie SN z 24 lipca 2007 r., IV CSK 206/07). Uzasadnienie nie może również ograniczać się do lapidarnego stwierdzenia, że zaskarżony wyrok narusza w sposób oczywisty wskazane w skardze przepisy prawa procesowego i materialnego. Nie spełnia wymagania właściwego uzasadnienia również samo opatrzenie zarzucanych naruszeń określeniem „rażące”, to bowiem w żaden sposób nie prowadzi do wykazania „oczywistej” zasadności skargi (zob. np. postanowienie SN z 22 stycznia 2008 r., IV CSK 502/07).

Analiza treści skargi kasacyjnej, nie pozwala na przyjęcie, że przedmiotowa skarga jest oczywiście uzasadniona, co stanowiłoby podstawę jej przyjęcia do rozpoznania.

Strona skarżąca upatruje oczywistą zasadność skargi w tym, że Sąd II instancji błędnie przyjął nieważność umownego prawa odstąpienia od umowy zastrzeżonego w umowie zawartej przez strony 19 lutego 2018 r., z uwagi na to, że nie było możliwe ustalenie terminu, do którego prawo to mogło zostać zrealizowane.

Skarżący, kwestionując w tym zakresie stanowisko Sądu *ad quem*, wskazuje, że oznaczenie terminu, do którego strona umowy będzie mogła skorzystać z umownego prawa odstąpienia, mogło nastąpić w realiach niniejszej sprawy poprzez odwołanie się do zdarzenia w postaci rozpoczęcia prac budowlanych.

Należy jednak podkreślić, że strona skarżąca nie przedstawiła w skardze kasacyjnej wyводу prawnego, zawierającego argumentację pozwalającą uznać, że wniesiona przez niego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący ograniczył się w istocie do przywołania jednego wyroku Sądu Najwyższego wydanego w 2012 r. Co więcej, pogląd prawny wyrażony w tym wyroku jest nieadekwatny do realiów niniejszej sprawy. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku przywołanego przez stronę skarżącą zaprezentował stanowisko, zgodnie z którym wskazanie terminu na potrzeby zastrzeżenia umownego prawa odstąpienia może polegać również na odwołaniu się do zdarzenia przyszłego, acz pewnego, choć niedającego się jednoznacznie umiejscowić w czasie.

Tymczasem w niniejszej sprawie strony, dokonując zastrzeżenia umownego prawa odstąpienia, nie tylko odwołały się do zdarzenia przyszłego w postaci rozpoczęcia prac budowlanych, ale dodatkowo zastrzegły, że realizacja prawa odstąpienia będzie mogła nastąpić nie później niż na jeden miesiąc przed datą wystąpienia tego zdarzenia, co dodatkowo utrudniało ustalenie terminu, do którego prawo odstąpienia mogło być wykonane. Ponadto, jak słusznie wskazał Sąd II instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, określony w umowie termin przekazania placu budowy do 1 lipca 2018 r. nie jest tożsamy z terminem

rozpoczęcia prac budowlanych, który w ogóle nie został wskazany w umowie, a nadto jest terminem maksymalnym, a nie sztywnym.

Biorąc pod uwagę powyższe postanowienia zawartej przez strony umowy, nie jest możliwe jednoznaczne określenie terminu końcowego, do którego możliwa była realizacja umownego prawa odstąpienia. Tymczasem, z uwagi na to, że tego rodzaju zastrzeżenie umowne osłabia więź obligacyjną, nie powinno być żadnych wątpliwości co do określenia terminu, w którym strona może skorzystać z takiego uprawnienia. W niniejszej sprawie takie wątpliwości występują, w związku z czym brak jest podstaw do przyjęcia, że wniesiona przez powoda głównego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Konkludując, Sąd Najwyższy wskazuje, że skarżący nie wykazał, iż Sąd II instancji dopuścił się kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa materialnego, które skutkowałoby wydaniem oczywiście wadliwego orzeczenia.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 7 i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935).

[SOP]

[a!]